

الله الرحمن الرحيم

آر.آر. پاورپوینت

کتابخانه مجاز پاورپوینت

تهیه و طراحی فایل های آموزشی

تماس : 09191919755

تحلیل محتوای کتاب های درسی

با تاکید بر کتاب درسی دوره ابتدایی

پایه پنجم

(مطالعات اجتماعی)

تحليل محتوا

چيست؟

محتوا چیست؟

محتوا می تواند به عنوان دانش ،
مهارتها ، گرایش ها و ارزش هایی
توصیف گردد که باید یاد گرفته شود.

- یکی از عناصر عمده ای است که هدف های برنامه، یعنی یادگیری از طریق آن تحقق می یابد .
- هر چیزی که قرار است آموزش داده شود و یا یاد گرفته شود.
- محتوا را میتوان شامل کلیه مطالب ، مفاهیم ، اطلاعات مربوط به یک درس مورد نظر دانست .
- برخی برنامه ریزان درسی محتوا را معادل با دانش در نظر می گیرند .
- محتوا (موضوع درسی) خلاصه ای از حقایق ، مفاهیم و تعمیم ها ، اصول و نظریه های مشابه دانش در رشته مورد نظر است . (اورنستین و هانکینز)

اشکال محتوا:

نوشتار – تصاویر – فعالیتها و کار عملی خارج از مدرسه

تحليل محتوا

content analysis

معمول ترین استفاده از تحلیل محتوایی، توصیف
خصوصیات پیام درسی است

چرا محتوا را تحلیل کنیم؟

پاسخ این سوال در يك جمله مي تواند چنین باشد : یافتن نسبت بین اهداف و محتوا به منظور بهبود

محتوای موجود ، علت اصلی تحلیل محتوا خواهد بود اما موضوع به همین جا ختم نمی شود چنانچه در تعاریف

مختلف از محتوا نیز مشاهده شد . محتوا دارای عناصر متعدد و پیچیده ای است ضمن آنکه جنبه های مختلفی

را نیز در بر دارد . از این رو یکی از دلایل تحلیل محتوا تشخیص این عناصر و آن جنبه هاست . مسلماً در

صورتی که اجزای مختلف محتوا شناخته شده و دسته بندی گردد درك آن ساده تر و انتقال آن مقدرتر خواهد

بود.

به صورت **وصفی** انجام داد، یعنی گفت : فلان اثر دارای چه محتوایی است ؟

به صورت **علی** انجام داد، یعنی حدود برآمد تا چرایی ها را بدست آورد .

به صورت **مقطعی** انجام داد ، یعنی یک اثر در یک زمان معین از یک نویسنده خاص تحلیل گردد.

به صورت **طولی** انجام داد ، مثلا تحلیل محتوای یک سخنران در طول ۲۰ سال برای شناخت جهت اندیشه های او.

با استفاده از تکنیکهای درون فهمی به صورت **فراعمقی** انجام داد ، یعنی تحقیق موردی توسط محقق . مثلا به ذهن نویسنده نفوذ کند ، خود را جای او قرار دهد و دقیقا منظور او را از کلمات نمادین بدست آورد .

A decorative graphic with a dark blue background. In the top right corner, there is a small lime green rectangle. The center features a large, stylized scroll-like shape in a lighter blue color. Inside this scroll, the text 'کلیاتی در مورد' is written in white Persian script. Below it, the text 'کتابهای درسی' is also written in white Persian script. The scroll has a 3D effect with rounded edges and a slight shadow.

کلیاتی در مورد

کتابهای درسی

تحلیل بعد درونی کتاب درسی:

در این بُعد، کتاب درسی به عنوان یک بسته آموزشی کامل و مستقل در نظر گرفته می شود که می توان آن را از ابعاد متفاوت مورد تحلیل و مطالعه قرار داد.

تحلیل بعد ظاهری کتاب درسی:

در اینجا هر یک از اجزا و عناصر ظاهری کتاب می تواند مورد توجه و بررسی تحلیل گر آموزشی قرار گیرد. هدف کلی شناخت تأثیر این ابعاد بر فرایند یاددهی- یادگیری محتوای آموزشی و مشخص نمودن نقاط قوت و ضعف جنبه های ظاهری کتاب درسی است.

تحلیل بعد محتوایی کتاب درسی:

بدون تردید مهم ترین عنصر یک کتاب درسی محتوای آموزشی آن است. بنابراین اصلی ترین بعد تحلیل محتوای کتاب درسی به این بعد تأکید دارد.

تحلیل بعد بیرونی کتاب درسی:

مقصود از بعد بیرونی در تحلیل کتاب درسی توجه به سایر متغیرهای خارج از کتاب درسی است. در این بعد ویژگی و کار کرد کتاب درسی بر اساس تحلیل رابطه آن با متغیر های بیرونی مورد بررسی قرار می گیرد. این رابطه بر دو سطح افقی و عمودی یا عرضی طولی تفکیک می شود

روانشناسی اجتماعی (Social Psychology)

یکی از شاخه‌های دانش روانشناسی است که به بررسی رفتارهای اجتماعی مردم می‌پردازد.

روانشناسی اجتماعی، مطالعه‌ی علمی و روشمند شیوه‌ی **فکر کردن**، **احساس کردن** و **رفتار کردن** انسان‌ها در حضور مستقیم و ضمنی دیگران است. همچنین مطالعه‌ی رفتار و افکار و احساسات انسان‌ها، وقتی به عکس‌العمل دیگران - که در آن زمان و مکان نیستند - فکر می‌کنند، در حوزه روانشناسی اجتماعی قرار می‌گیرد.

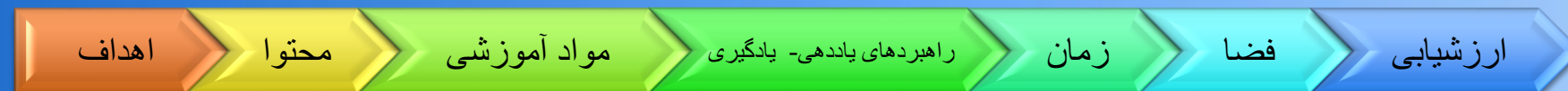
آنچه مشخص است میان روان‌شناسی اجتماعی با سایر رشته‌های علوم اجتماعی مرز روشنی وجود ندارد.

روان‌شناسی اجتماعی با علوم سیاسی و اقتصادی و انسان‌شناسی فرهنگی همپوشی دارد و در بسیاری از جنبه‌ها از روان‌شناسی

عمومی قابل تفکیک نیست، به همین ترتیب با جامعه‌شناسی نیز نزدیک است.

7 عنصر برنامه درسی

مطالعات اجتماعی پایه پنجم

محتوای فصل سوم

محتوای فصل سوم : در این فصل به موضوع

«زندگی در نواحی جهان» پرداخته است . هر

سه حیظه شناختی ، نگرشی و مهارتی را پوشش

میدهد . همانند فصل دوم ، به معرفی جغرافیایی

می پردازد و دانش آموزان را با کشورهای همسایه ،

فرهنگ ، سنت ، رسوم ، ارزشها ، ادیان ، اقتصاد و

معرفی زمین می پردازد .

کشورهای همسایه (۱)

پیش تر آموختید که در هر شهر یا روستا، افرادی در همسایگی یکدیگر زندگی می کنند. کشورها نیز همسایه‌هایی دارند. در همسایگی کشور بهنادر ما ایران، مردم کشورهای دیگر زندگی می کنند. به نقشه توجه کنید. این نقشه، ایران را در میان کشورهای همسایه نشان می دهد. همان طور که مشاهده می کنید، ایران با هفت کشور همسایه است و از همه‌ی کشورهای همسایه‌اش بهنادرتر است. در این فصل، شما با ویژگی‌های چند کشور همسایه آشنا می شوید. سال آینده نیز درباره‌ی تعدادی دیگر از این کشورها مطالبی می آموزید.

نشاط

نقشه خوانی

- ۱- کدام کشورها در شمال ایران قرار دارند؟
- ۲- همسایگان شرقی ایران، کدام کشورها هستند؟
- ۳- آیا ترکیه و عراق همسایگان غربی ایران‌اند؟
- ۴- کدام کشورها در جنوب ایران قرار دارند؟
- ۵- کدام کشورهای همسایه، مانند ایران به دریای خزر راه دارند؟
- ۶- کدام کشور همسایه، مانند ایران به دریای عمان راه دارد؟
- ۷- آیا تاکنون به کشورهای همسایه سفر کرده‌اید؟ به کدام کشور؟
- ۸- کدام کشورها در شمال ایران قرار دارند؟

کشور	مساحت (کیلومتر مربع)	جمعیت (میلیون نفر)	پایتخت
ترکمنستان	۲۸۸,۱۰۰	۵	اشغ آباد
جمهوری آذربایجان	۸۶,۰۰۰	۹	باکو
ارمنستان	۲۹,۸۰۰	۳/۵	ایروان
عراق	۴۴۰,۰۰۰	۲۳/۵	بغداد
پاکستان	۷۹۶,۰۹۵	۱۸۰	اسلام آباد
افغانستان	۶۵۲,۰۰۰	۳۲	کابل
ترکیه	۷۶۱,۰۰۰	۷۶	آنکارا

درس ۱۲

کشورهای همسایه (۲)

جمهوری اسلامی پاکستان

کشور جمهوری اسلامی پاکستان در شرق ایران واقع شده است. در شمال و غرب این کشور کوه‌های بلندی قرار گرفته‌اند. بیشتر پاکستان را جلگه‌های پست و کم‌ارتفاع تشکیل می‌دهد. آب و هوای پاکستان در نواحی مرتفع شمال و غرب، معتدل با زمستان‌های سرد است اما نواحی مرکزی و جنوبی، که نزدیک اقیانوس هند است، آب‌وهوایی گرم و مرطوب دارد. پاکستان پرجمعیت‌ترین کشور همسایه‌ی ایران است.

۸/ قطب‌نمای ۲۰۲ با ارتفاع بیش از ۸۰۰۰ متر در پاکستان قرار دارد.

درس ۱۳

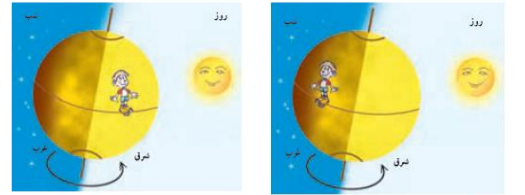
حرکت‌های زمین

سال گذشته آموختید که زمین یکی از ستاره‌های منظومه‌ی شمسی است. زمین هم مانند سایر ستاره‌ها به دور خورشید می‌گردد. این ستاره علاوه بر گردش به دور خورشید، به دور خودش نیز می‌چرخد.

حرکت زمین به دور خود (حرکت چرخشی)

وقتی زمین به دور خود می‌چرخد، یک نیمه‌ی آن در مقابل نور خورشید قرار می‌گیرد. در این هنگام، در نیمه‌ی روبرو خورشید، روز است. در همین زمان، نیمه‌ی دیگر زمین از خورشید دور است و در آنجا شب است.

درس ۱۴

زندگی در نواحی مختلف جهان

قاره‌ها و اقیانوس‌ها

کروی زمین بیش از ۷ میلیارد نفر جمعیت دارد. این جمعیت روی خشکی‌های بزرگ زمین در کشورهای مختلف زندگی می‌کنند. به نقشه توجه کنید. این خشکی‌های وسیع در میان آب‌ها قرار گرفته‌اند و به آنها قاره گفته می‌شود.

همان‌طور که می‌بینید، آب‌ها بیشتر کروی زمین را فراگرفته‌اند. اقیانوس‌ها جاله‌های بزرگی در سطح زمین هستند که از آب پر شده‌اند.

تحلیل محتوای

کتاب مطالعات اجتماعی

پایه پنجم

نام کتاب: مطالعات اجتماعی پنجم دبستان

پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

مدیریت آماده‌سازی هنری: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

این کتاب درسی شامل ۵ فصل است که در هر فصل دو یا چند حوزه‌ی موضوعی مطرح می‌شود.

سرفصل‌های مطرح‌شده در این کتاب به شرح زیر می‌باشد:

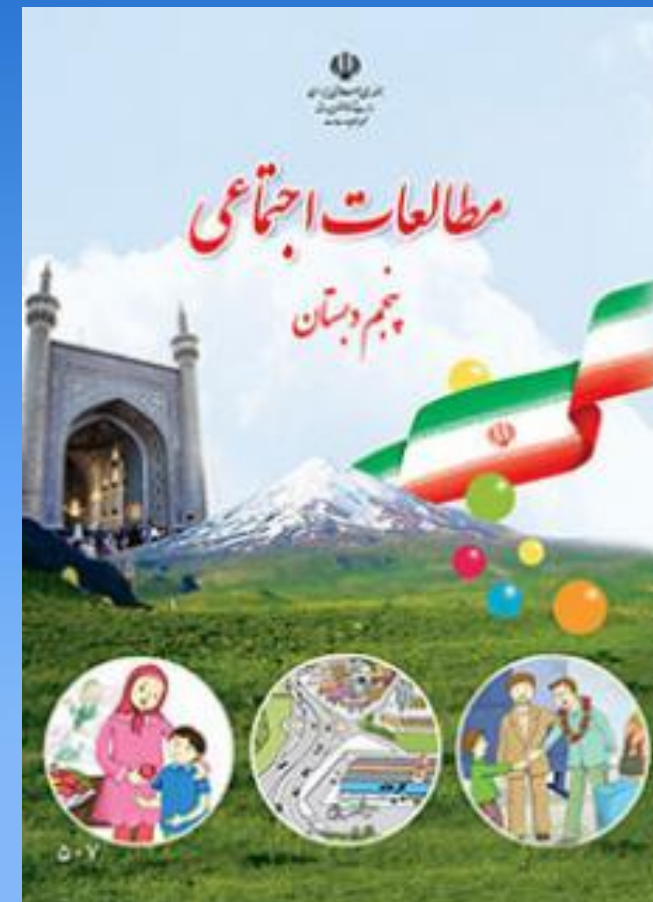
فصل اول: زندگی با دیگران

فصل دوم: سرزمین ما

فصل سوم: زندگی در نواحی دیگر جهان

فصل چهارم: زیارت مکان‌های مقدس

فصل پنجم: ایران بعد از اسلام

پشت
جلد

امروزه با استفاده از روش‌های جدید آبیاری مانند آبیاری قطره‌ای، از به هدر رفتن آب در مزارع و باغ‌ها جلوگیری می‌شود.

شابک

بهای فروش در سراسر کشور ۴۴۰۰۰ ریال - ۱۳۹۶

پیام آموزشی در مورد صرفه جویی
همانگ با پیام امام خمینی (ره) در
آغاز کتاب

در تحلیل پشت جلد کتاب مطالعات پنجم می‌توان گفت: تصویر متناسب با موضوعات کلی کتاب در مورد منابع طبیعی، صنایع و اقتصاد می باشد.

بررسی فصل های کتاب از جهت اهداف آموزش و پرورش دوره ابتدایی

اهداف اقتصادی	اهداف سیاسی	اهداف زیستی	اهداف اجتماعی	اهداف فرهنگی	علمی آموزشی	اهداف اخلاقی	اهداف اعتقادی	فصل
—	*	—	*	*	*	*	*	۱
*	*	*	*	*	*	—	—	۲
*	—	*	*	*	*	—	—	۳
*	*	—	*	*	*	*	*	۴
*	*	—	—	*	*	*	*	۵

کشورگشایان بی‌رحم

اهداف سیاسی - آموزشی

مغول‌ها

در زمان خوارزمشاهیان، در شرق ایران و شمال چین، سرزمینی به نام مغولستان وجود داشت. مغولستان سرزمینی با آب و هوای سرد و خشک بود و قبایل مغول با کمبود غذا روبه‌رو بودند. آنها قبایل بیابان‌گرد بودند و زندگی خود را بیشتر از راه غارت کاروان‌ها یا هجوم به سرزمین‌های دیگر می‌گذراندند. در زمان سلطان محمد خوارزمشاه، چنگیزخان حاکم مغولستان بود.

چنگیزخان مردی بسیار بی‌رحم و خشن بود. او ابتدا به چین حمله کرد؛ اموال مردم را غارت کرد و ساکنان شهرها را کشت. سپس، چند نفر بازرگان را برای تجارت به ایران فرستاد.

وقتی بازرگانان به شهر اترار رسیدند، غایرخان، حاکم آن شهر، آنها را دستگیر کرد و به سلطان محمد خوارزمشاه خبر داد که این افراد برای جاسوسی آمده‌اند و بهتر است کشته شوند. سلطان محمد نیز سخنان حاکم را پذیرفت. پس حاکم شهر بازرگانان را کشت و اموال آنها را تصاحب کرد. چنگیزخان ماجرا را فهمید و از سلطان محمد خواست که غایرخان را به او تحویل دهد اما سلطان محمد از این کار خودداری کرد.

بازسازی ویرانه‌ها

اهداف فرهنگی

فرزندان راه پدران را ادامه ندادند

چنگیز، هلاکو و تیمور با حمله به ایران خرابی‌های زیادی به بار آوردند اما جانشینان آنها راه پدران خود را ادامه ندادند. آنها پس از آشنایی با مردم ایران، تحت‌تأثیر عقاید و آداب و رسوم ایرانیان قرار گرفتند. پس، به تدریج به دین اسلام روی آوردند و مسلمان شدند. آنها همچنین سعی کردند از خشونت و ویرانگری پدرانشان فاصله بگیرند و عمران و آبادی در ایران را تشویق کنند.

▲ خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی

وزیران ایرانی

وزیران ایرانی سعی می‌کردند مغولان را راهنمایی و هدایت کنند و راه و رسم کشورداری را به آنها بیاموزند. جانشینان چنگیز و تیمور نیز می‌دانستند که بدون راهنمایی افراد لایق و شایسته، نمی‌توانند سرزمین‌های پهناور قلمرو خود را اداره کنند. برای مثال، خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی از وزیران دانشمند دوره‌ی ایلخانان بود که چندین کتاب علمی نوشت و به دستور او بناهای زیادی چون مسجد، مدرسه و بیمارستان ساخته شد.

خواجه نصیرالدین توسی نیز از مشاوران هلاکو بود که سعی می‌کرد عادت‌های زشت مغول‌ها، از جمله وحشی‌گری‌هایشان، را تغییر دهد. خواجه نصیرالدین توسی، ریاضی‌دان و ستاره‌شناس بزرگی بود و به همت او رصدخانه‌ی مراغه تأسیس شد.

بررسی محتوا کتاب مطالعات

اجتماعی پایه پنجم

اکنون، در روی نقشه مهم‌ترین صنایع مادر کشور را مشاهده کنید.

مشارکت گروهی

فعالیت

- ۱- چرا در اطراف شهرهای بزرگ، کارخانه‌های بیشتری تأسیس می‌شود؟
- ۲- معین کنید کدام صنایع زیر مصرفی و کدام مادر هستند.
 (پتروشیمی)
 (قرش)
 (کفش)
 (قند و شکر)
 (فولاد)
 (پارچه‌بافی)

ارتقای مهارت تفکر

تقویت مهارت کلامی

فعالیت

- ۱- چرا امام حسین (ع) بر علیه حکومت یزید قیام کرد؟
- ۲- شما از واقعه‌ی عاشورا چه پیامی دریافت کردید، بیان کنید.
- ۳- کاربزه‌های شماره‌ی ۱۴ و ۱۵ را انجام دهید.

ارزشیابی مستمر

فعالیت

- با توجه به نقشه، پاسخ دهید.
- ۱- راه‌آهن سراسری ایران به کدام بندر در کناره‌ی دریای خزر مربوط می‌شود؟
  - ۲- راه‌آهن سراسری ایران به کدام بندرها در کناره‌ی خلیج فارس مربوط می‌شود؟
  - ۳- با توجه به مطالب درس پیش، سنگ آهن معدن‌های چادرملو و بافق با چه وسیله‌ای به کارخانه‌ی ذوب‌آهن می‌رسد؟ اگر در شهر یا روستای شما ایستگاه راه‌آهن باشد و قطار از آنجا عبور کند، برای حفظ ایمنی ساکنان منطقه و قطار چه کارهایی انجام می‌شود؟ در این باره به کمک بزرگ‌ترها پرس‌وجو کنید.

همه‌ی ما در طول روز در موقعیت‌های مختلف احساسات گوناگونی داریم.

فعالیت

- ۱- هر یک از موقعیت‌های زیر چه احساسی را در شما به وجود می‌آورد؟
 الف - دوست صمیمی‌تان می‌خواهد از محله‌ی شما برود و در جای دیگری زندگی کند. ( )
 ب - در حال تماشای فیلم مورد علاقه‌تان هستید که برادرتان شبکه را عوض می‌کند. ( )
 پ - در حال رفتن به خانه هستید. در یک کوچه‌ی خلوت ناگهان صدای انفجار ترقه به گوشتان می‌خورد. ( )
 ت - معلم به خاطر تلاش‌هایتان به شما، جایزه‌ی خوبی داده است. ( )

- تصاویر را شرح دهید.
- برای مصرف درست در هر یک از موارد بالا چه پیشنهادهایی دارید؟

تشویق به مطالعه

- چه عواملی موجب آلودگی آب می‌شود؟ توضیح دهید.

بحث و گفتگو

فرصت فکر کردن

کاربرگه‌ها

در پایان کتاب درسی کاربرگه های فعالیت(کتاب کار) وجود دارد. در این کاربرگه ها، فعالیت های متنوعی طراحی شده است (تکمیل جدول، مصاحبه، نقشه خوانی، گفت وگو، خط زمان).

این کاربرگه ها مازاد بر کتاب و به عنوان برنامه اضافی نیستند بلکه بخشی از محتوای کتاب درسی محسوب می شوند و کتاب با آنها تکمیل می شود. به طوری که به انجام فعالیت هر یک از کاربرگه ها، در متن کتاب درسی ارجاع داده شده است.

انواع رویکرد برنامه‌ی درسی در مطالعات اجتماعی پایه پنجم

- 1- رشد و توسعه‌ی فرایندهای ذهنی و عقلی
- 2- رشد فرایندهای مسایل اجتماعی و فعالیت‌های مبتنی بر آن
- 3- توجه به نیازها و علایق فراگیران
- 4- تاکید بر موضوعات علمی
- 5- سیستمی و نظام‌مند

درس اول - من با دیگران ارتباط برقرار میکنم

وقتی ما با دیگران ارتباط برقرار می‌کنیم، خواسته‌ها، افکار و نظرات خودمان را درباره‌ی یک موضوع با آن‌ها در میان می‌گذاریم یا احساس خود را به آن‌ها ابراز می‌کنیم.

گفت‌وگو

مهم‌ترین راه ارتباط انسان‌ها با یکدیگر گفت‌وگو (کلام) است.

هر گفت‌وگو دو طرف دارد: گوینده، یعنی کسی که صحبت می‌کند و شنونده، یعنی کسی که گوش می‌دهد. گفت‌وگوی خوب چه خصوصیتی دارد؟ اکنون ببینیم گوینده و شنونده چه نکاتی را باید رعایت کنند تا گفت‌وگوی خوبی داشته باشند.

خوب گوش کنیم

یکی از قسمت‌های مهم گفت‌وگو،

گوش دادن است. وقتی کسی با ما صحبت

می‌کند، لازم است:

خوب صحبت کنیم

یکی از قسمت‌های مهم گفت‌وگو،

صحبت کردن است. وقتی با دیگران

صحبت می‌کنیم، لازم است:

- به حرف‌های او دقت و توجه کنیم؛ گاهی ممکن است صدای گوینده را بشنومیم اما حواسمان به چیز دیگری باشد و یا کار دیگری انجام دهیم و خوب به حرف‌های او توجه نکنیم.
- کلام گوینده را قطع نکنیم و صبر کنیم جمله‌اش را کامل کند و حرف‌هایش تمام شود.
- به گوینده نگاه کنیم؛ وقتی کسی با ما صحبت می‌کند، نگاه کردن به او نشانه‌ی احترام است. آن فرد احساس می‌کند که ما به حرف‌هایش توجه داریم. اگر سرمان را پایین خسته شده‌ایم، باید آن را بالا بیاوریم.
- گاهی با نکاندن لب، گوینده را تشویق کنیم که به صحبت خود ادامه دهد.
- به شنونده نگاه کنیم؛ به شنونده نگاه کردن نشانه‌ی احترام است و به او نشان می‌دهد که ما به حرف‌های او توجه داریم.
- با صدای مناسب صحبت کنیم؛ صدای بلند و نه خیلی آهسته، و نه تند و کند، و نه خیلی آرام باشد.
- در زمانی مناسب با دیگران صحبت نکنیم، دیگران ممکن است مشغول کاری باشند یا در حال انجام دادن کاری است و وقت ندارد، مزاحم او نشویم.
- از کلمات مؤذبه استفاده کنیم؛ وقتی درخواستی داریم، از عبارات محترمانه‌ی چون «لطفاً» و «خواهش می‌کنم»، استفاده کنیم. همین‌طور اگر اشتهایی کردیم، بگوییم «معذرت می‌خواهم». در گفت‌وگو با بزرگ‌ترها، به جای واژه‌ی «تو»، از «شما» استفاده کنیم.

درس چهارم - من عضو گروه هستم

فعالیت

- ۱- کدام یک از موارد زیر، «گروه» نیستند؟ چرا؟
  - دانش‌آموزانی که به یک اردو می‌روند.
  - افرادی که در یک فروشگاه بزرگ مشغول خریدند.
  - بیمارانی که در مطب یک پزشک منتظر نشسته‌اند.
  - دانش‌آموزانی که یک روزنامه‌ی دیواری تهیه می‌کنند.
- ۲- شما علاوه بر کلاس خودتان، در کدام گروه‌های دیگر مدرسه هم عضو هستید؟
- ۳- آیا تاکنون در کار گروهی یا مشکلاتی مواجه شده‌اید؟ اگر مواجه شده‌اید، مشکلات خود را چگونه حل کرده‌اید؟

عضو مؤثر بودن

برای اینکه در گروه عضو مؤثری باشیم، چه کارهایی باید انجام دهیم؟

- اولین نکته‌ای که اعضای هر گروه باید به آن توجه کنند این است که بر حسب استعدادها و توانایی‌ها، کارها را تقسیم‌بندی کنند و به هر یک از اعضا وظایف خود را بشناسند و انجام دهند. اگر در گروه فقط بعضی از افراد فعالیت کنند، کارها به خوبی پیش نمی‌رود.
- اعضای یک گروه باید روابط خوبی با هم داشته باشند؛ یعنی مهربانانه با هم رفتار کنند و به یکدیگر کمک کنند.
- یکی از نکته‌های مهمی که در هر گروه باید رعایت شود، احترام است. فرض کنید در یک بازی گروهی، بعضی از اعضا مقررات و قوانین بازی را رعایت نکنند یا اگر قرار باشد که همه‌ی اعضای گروه در زمان معینی کاری را انجام دهند ولی هیچ‌کس سر وقت آن کار را انجام ندهد، چه می‌شود؟
- اعضای یک گروه باید به نظر یکدیگر احترام بگذارند و در تصمیم‌گیری‌ها و انجام کارها مشورت و همفکری کنند.

7- رشد و توسعه‌ی فرایند های ذهنی و عقلی